

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

นางกัลยา อนุเกตุ

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

เทคนิคการสร้างและพัฒนาครัวเรือนต้นแบบตามโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” องค์ความรู้ที่บ่งชี้

- (/) การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ
- ( ) ภารกิจนโยบายที่สำคัญ
- ( ) ระเบียบ/กฎหมาย

ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้ : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรัฐประศาสตร์ ได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ แปลงนางดารณี มณีโชติ ณ บ้านโคกสะแบง หมู่ที่ ๔ ต.ท่าข้าม อ.รัฐประศาสตร์ จ.สระแก้ว เป็นการบริหารจัดการพื้นที่ซึ่งเหมาะกับพื้นที่การเกษตร ผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ โคก-หนอง-นา โมเดล เป็นการที่ให้ธรรมชาติจัดการตัวมันเองโดยมีมนุษย์เป็นส่วนส่งเสริมให้มันสำเร็จเร็วขึ้น อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นแนวทางทำเกษตรอินทรีย์และการสร้างชีวิตที่ยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

๑. โคก : พื้นที่สูง

- ดินที่ขุดทำหนองน้ำนั้นให้นำมาทำโคก ปลูก “ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง”
- ปลูกพืช ผัก สวนครัว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ทำให้พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น เป็นเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน และก้าวหน้า คือ ทำบุญ ทำทาน เก็บรักษา ค้าขาย และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย
- ปลูกที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

๒. หนอง : หนองน้ำหรือแหล่งน้ำ

- เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้งหรือจำเป็น และเป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม (หลุมขนมครก)
- “คลองไส้ไก่” หรือคลองระบายน้ำรอบพื้นที่ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยขุดให้คดเคี้ยวไปตามพื้นที่เพื่อให้น้ำกระจายเต็มพื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น ลดพลังงานในการรดน้ำต้นไม้
- ผายท่อน้ำ เพื่อเก็บน้ำเข้าไว้ในพื้นที่ให้มากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อพื้นที่โดยรอบไม่มีการกักเก็บน้ำ น้ำจะหลากลงมาয়หนองน้ำ และคลองไส้ไก่ ให้ทำผายท่อน้ำเก็บไว้ใช้ยามหน้าแล้ง

๓. นา :

- พื้นที่นั้นให้ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นบ้าน พื้นฟูดินด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ ควบคุมปริมาณน้ำในนาเพื่อคุมหญ้า ทำให้ปลอดสารเคมีได้ ปลอดภัยทั้งคนปลูก คนกิน
- ยกคันนาให้มีความสูงและกว้าง เพื่อใช้เป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม สร้างคันนาทองคำ

รูปแบบ / กระบวนการ / เทคนิค

๑. เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนต้นแบบได้มีความรู้ความเข้าใจ และขับเคลื่อนกิจกรรมให้สำเร็จบรรลุเป้าหมาย ในฐานะพัฒนาการจะต้องศึกษาสภาพพื้นที่ บริบท ทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นอยู่ของเป้าหมาย และที่สำคัญคือ การคัดเลือกครัวเรือนต้นแบบต้องมีความพร้อม และนำไปปฏิบัติได้จริง

๒. ร่วมกับครัวเรือนออกแบบแปลง โคก หนอง นา โดยคำนึงถึงดิน น้ำ ลม ไฟ คน และบริบทของพื้นที่และตรงกับความต้องการของครัวเรือนต้นแบบ

๓. ติดตาม ตรวจสอบ ให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

๔. สร้างความสัมพันธ์เหมือนเป็นญาติพี่น้องครอบครัวเดียวกัน

เทคนิคในการปฏิบัติงาน

- เกษตรทฤษฎีใหม่ “โคก หนอง นา โมเดล”

ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

- แนวทางการดำเนินงานโครงการมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ต้องติดตามความเคลื่อนไหวและประสานงานกับเจ้าหน้าที่จังหวัดอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ขององค์ความรู้

การทำงานต้องมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และมีความจริงใจ สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้